

عوامل آلودگی هوا در کابل و بیرون رفت از آن

تراکم کثافت در کوچه ها شهر ها ، و اطراف جویبار ها ، بدرفت های غیر فنی ، حفر چاه ها در نزدیک بدرفت ها عدم کانالیزاسیون فنی نقش اساسی در آلودگی محیط زیست دارد .

محیط زیست یا پدیده ای پچیده ای که شامل محیط های اجتماعی ، بیالوژیکی و فیزیکی میباشد ، امروز نگرانی های بشر در زمینه محیط زیست در ابعاد ملی ، منطقه و جهانی در حال مشهود گردیده که با توسعه صنعت و استفاده از منابع معدود تجدید پذیر و غیر قابل تجدید کره زمین را به فزونی نهاد و توسعه صنعت و تکنولوژی از یک طرف تخریب آلودگی های محیط زیست از طرف دیگر باهم ارتباط ارگانیک پیدا کرد . امروز به اساس دیدگاه دوستداران و متخصصین محیط زیست نمیتوان متوقع بود که همراه با توسعه صنعتی که ملزومات پیشرفت و رونق اقتصادی بشر است محیط زیست دست نا خورده و بکر باقی بماند زیرا که رشد شدید جمعیت نیاز ها و ملزوماتی را خواستار است که از طریق اینگونه فعالیت ها پاسخگو میباشد . مدیریت محیط زیست نیز به دنبال چنین یک ضرورت امر مهم به شمار میرود .

از آنجاییکه محیط زیست طبیعی توان ایکولوژیکی محدود را برای استفاده های بشر داراست و ایکوسیستم های از گنجینه های زیستی بشر محسوب میگردد که حفظ آن ها برای نسل های آینده ضرورت دارد . توریسم یا سیاحین صنعت یا پدیده است که فعالیت های متعدد و متنوعی را در بر گرفته و از نظر تاثیر بر محیط زیست و اجزای تشکیل دهنده آن کاملا حائز اهمیت میباشد .

اکوتوریسم یا سیاحت در طبیعت دیدار مسولانه از محیط زیست و مناطق طبیعی بوده و هدف آن لذت بردن و استفاده از طبیعت است که باعث تقویت حفاظت منابع شده و دارای تاثیرات منفی اندک است و باعث فعال شدن جمعیت های محلی میشود که از نظر اقتصادی و اجتماعی برای آنان مفید است . توسعه اکوتوریسم همگام با توان محیط زیستی سرزمین به عنوان یک ابزار و راه کار اثر بخش ، نقش اساسی در توسعه پایدار ، خصوصا ارتقای سطح زندگی جوامع انسانی و حفظ تعادل طبیعی ایفا مینمایند .

ارزیابی توان محیط زیست به انسان کمک میکند تا به همراه طبیعت حرکت کند و از سر زمین به اندازه توان یا تانسیل تولیدی آن بهره برداری نماید، و از این طریق جلو فقر و ضایع شدن سرزمین را بگیرد. اما قبل از همه عوامل آلودگی های محیط که بالای عرصه های مختلف زندگی اثر دارد را بررسی میکنیم.

آلودگی هوا چیست ؟

آلودگی هوا عبارت از حضور یک یا بیش از یک آلوده کننده در هوای آزاد به عنوان مثال گرد و خاک ، دود غلیظ و یا بخارات تبخیر شده و به تعداد زیاد با خواص های مشخص و متداوم که میتواند حیات نباتات و دیگر زنده جانها را به مخاطره اندازد میباشد. موارد که باعث آلودگی محیط زیست میشود طور نهایت مختصر به موارد مهم آن اشاره مینمایم تا حوصله خواننده گان محرک سر نرود .

1: کاربن مونواکساید

گاز است بی رنگ ، بی بوی و بی مزه اغلب در هنگام سوخت ناقص مواد سوخت به روش های مختلف در هوا پخش شده و موجب آلوده سازی محیط زیست میشود .

مهمترین منابع تولید کننده این گاز در هوا شهر های پر جمعیت عبارت اند از :

الف: وسایط نقلیه به خصوص موتر های تیلی و بدون کتلیزاتور.

ب: وسایل گرم کننده خانگی و تجارتي و فابریکات .

2: حوادث طبیعی

مانند آتشفشان ها که گرد و غبار به هوا پراکنده میسازد .

3: سوخت های فوسیلی

الف: اثر گازات گلخانه ای که محیط را احاطه کرده و صنایع و موتور های که از سوخت فوسیلی استفاده میکنند بر اثر احتراق گاز کاربونیک و گاز مونواکساید کاربن تولید میکنند این گاز ها لایه میسازد یعنی مثل گلخانه عمل میکند و باعث گرم شدن سطح زمین میگردد افزایش گرما موجب میشود تا یخ های قطبی ذوب شود و سطح آب اقیانوس ها بالا برود و زمین های بیشتری را زیر آب گردد سطح زمین های زیر کشت کاهش بیابد ، تولید زراعتی و جمعیت انسانی صدمه ببیند و اقلیم تغییر کنند و تغییرات آب و هوا به وقوع بپیوندد به این ترتیب که

مقدار بارندگی در بعضی مناطق کمتر و در بعضی مناطق دیگر بیشتر شود برنامه ریزی اصولی و بر پایه مطالعات عملی میتواند در بهره برداری از افزایش بارندگی ها موثر باشد .

ب: باران های اسیدی

گوگرد موجود در سوخت های فوسیلی که در محیط پراکنده میشود و پس از یک رشته تغییرات کیمیاوی به صورت اسید سلفوریک همراه قطرات باران فرومیریزد ، گیاهان و درخت ها را نابود میکند . در دریاچه ها و حوضچه های بسته ، ماهیها خاک میشود . در این صورت باید وزارت زراعت (PH) و موجودات دیگر را میکشد و موجب تغییرات اسیدی و قلیویات موجود زمین میتوانند برویئند کشت و توسعه کنند PH گیاهان را مطالعه کرده باشد .

ت: کاهش لایه اوزون

(Smog) اوزون چیست ؟ اوزون گاز بیرنگ ولی با بوی زننده است و یکی از عوامل مهم تشکیل دهنده و یا اوزون یکی از گازهای طبیعی جو بوده و نقش مهمی در حفاظت موجودات زنده از اثرات مرگبار اشعه ماورای بنفش آفتاب را دارد . این گاز بر اثر تشعشعات آفتابی در لایه استراتوسفر تولید میشود ، رعد و برق نیز سبب تولید این گاز میشود ، اوزون همچنان طی یک سلسله عکس العمل های فوتوکیمیاوی در هوا آلوده میگردد . غلظت اوزون در ارتفاعات بیشتر ولی در مجاورت سطح زمین کمتر میباشد . اما در شهر هایئکه آلودگی هوا آنها در اثر سوخت های فوسیلی زیاد و تابش نور آن تشدید است غلظت آن خیلی افزایش پیدا میکند . لایه اوزون در قسمت شمالی کره زمین در سال 1980 بین 15 تا 20 درصد کاهش پیدا کرده است . برای رفع این مشکل جمع از بهارین متخصصان زمین شناسی هر سال برای تحقیق و جستجو دور یک میز جمع میشود . در سال 1992 پروتوکول مونتریال در باره لایه اوزون مطالعه و تحقیقی داشت وی دریافت بزرگ شدن سوراخ لایه اوزون بستگی به آلودگی هوا و تولید مواد سمی دارد .

درهمان سال سازمان ملل متحد و حفاظت از محیط زیست برنامه ای را طراحی کردند ، این برنامه جهت محافظت و طراحی شد که این برنامه جهت جلوگیری از تولید UNEP حمایت از محیط زیست و مخصوصا لایه اوزون به نام برنامه تبدیل میشود . اکسیجن (O) به اکسجن (O₂) مواد سمی و مواد کیمیاوی آلوده کننده است . مالیکول های آکسیجن اتومیک به سرعت با مالیکول های بیشتر ترکیب شده وبه شکل اوزون در می آید . آن پوشش حرارتی که در سطح بالا رشد کرده و سلامتی لایه اوزون را به خطر انداخته است و این مورد باعث شده است که اگر استراتوسفر نباشد ما نمیتوانیم بدون آن زنده بمانیم . شعاعات ماورای بنفش است که به نانومتر

اندازه میشود و هر قدر که این لایه نازک شود تاثیرات این UV_A و UV_B در اینجا شعات قویتر شده و باعث امراض گوناگون مثل سرطان پوست پیر شدن زودرس در پوست بدن و از دست رفتن بینایی و سائر امراض میگردد. همچنان تاثیرات سو بالای نباتات دارد. اگر این شعات بدون عبور از این ساحه مستقیما به زمین برد حیاط بر روی زمین ناممکن میسازد.

تاثیرات جنگلات و محیط سبز بالای آلودگی هوا :

مسئله دیگر محیط سبز اعم از جنگلات، چراگاه ها چمن زارها است که در حفاظت محیط زیست رول به سزا دارد. آلودگی هوا چه در مناطق شهری بوسیله ای وسایل دود زا و کارخانجات وسایر منابع آلوده کننده و چه در مناطق بیابانی در اثر حرکت و جابجایی ریگ و گرد و غبار به وسیله ای باد وجود دارد. مواد سمی موجود در هوایی شهرها فقط از لوله آگزوز ماشین ها و یا دودکش کارخانه های داخل شهر خارج نمی شود بلکه باد هایی که از اطراف می وزند سبب میگردند که گرد و غبار و گازهای کارخانه های اطراف را هم وارد شهر نمایند و به غلظت مواد سمی هوای مناطق مسکونی بیافزایند. درختان در جلوگیری و کاهش آلودگی هوا که در بالا ذکر شد نقش اساسی دارند. بطور مثال یک درخت صد ساله رواش با 2,5 تن وزن (وزن چوب خشک) در طول عمر خود 12,5 میلیون متر مکعب گاز کاربونیک هوا را جذب کرده است تا بتواند این مقدار چوب را تولید کند. همچنین درختان باد حامل ذرات کوچک را فلتر میکنند و میتوانند در هر هکتار جنگل تا 68 تن گرد و غبار را هر بار در خود رسوب دهند. این موضوع برای مناطق بیابانی و شهر هایی که مورد تهاجم ریگ روان قرار میگیرند بسیار حائر اهمیت است چون با ایجاد کمربند سبز میتوان از ورود گرد و غبار بداخل شهر جلوگیری کرد. همگام با شانه کردن گرد و غبار هوا، جنگل مقدار زیادی از باکتریها و میکروب های معلق در هوا را در لابلای شاخ و برگ خود رسوب میدهند. مقدار باکتریهایی موجود در هوای جنگل به مراتب کمتر از مناطق غیر جنگلی است. برای ایجاد محیط سبز کار دولت کافی نیست بلکه در کنار دولت هر فرد وظیفه ایمانی و وجدانی دارد که اطراف خود را با غرس درختان و حفاظت از آن به خود فامیل و نسل آینده خود خدمت نماید در حقیقت به این ترتیب خود را از حملات گوناگون آلودگی ها محیط نجات داده است. به این ترتیب جنگل به کمک شاخ و برگ درختان، از سرعت باد میکاهد و با ریشه گیاهان، خاک را حفظ میکند و مانع ایجاد فرسایش میشود. به علت آرام بودن هوا داخل جنگل تبخیر بسیار ناچیز بوده و خطر خشک شدن خاک که از شرایط مهم آغاز فرسایش است از بین میرود.

طبق بررسی های دانشمندان روسیه درختان کاج، چهار مغز، آبیس سیبری، بلوط، فندق، اوکالیپتوس، ارس، بید، زبان گنجشک و داغداغان از خود موادی در هوا پخش میکنند که باعث از بین رفتن بسیاری از باکتری ها و قارچ های تک در سال 1956 (فیتونیسد) نامیده است. برای (Tukin) سلولی و برخی از حشرات مضر

میشود این ماده را توکین مبارزها بیماری سیل افراد مبتلا را برای استراحت به مناطق که جنگل های کاج وجود دارد میفرستند . با توجه به آنچه ذکر شد متوجه میشویم که اهمیت جنگل فقط در تصفیه هوا از گرد و غبار نیست ، بلکه در ضد عفونی هوا هم نقش موثری دارد و این مسئله ایجاد فضای سبز در اطراف و در داخل شهر ها و اطراف بیمارستان ها ، مدارس و اماکن عمومی را به خوبی گویا میسازد .

نقش انسان ها در تولید آلودگی هوا

انسان ها در تولید آلودگی محیط زیست نقش بسیار مهم را بازی میکنند که از آن جمله به نکات چند اشاره میگرد .

1 : بیتفاوتی بودن ملا صاحبان و روحانیون ، تبلیغ موثر اسلامی که در مورد نظافت در دین مقدس اسلام به آن تاکید شده وجود ندارد . تا به این ترتیب مردم نظافت اطراف و محیط خود را وظیفه دینی فکر کنند و به آن ملزوم باشد .

2: افزایش نفوس و تراکم آن در شهر ها که بروز امراض مختلف را در قبال دارد .

3: تراکم کثافت در کوچه ها شهر ها ، و اطراف جویبار ها ، بدرفت های غیر فنی ، حفر چاه ها به نزدیک بدرفت ها عدم کانالیزاسیون فنی نقش اساسی را در آلودگی محیط را دارا میباشد .

4: اثرات منفی جنگ و فرهنگ بی تفاوتی (به مه چه) .

5 : فقر و بدبختی و نبود مواد سوخت در مناطق جنگلی را به دشت و بیابان سوزان تبدیل نموده و حتی ریشه های نباتات را از بیخ کنده و به بازار های پاکستان سرازیر میشود .

6: نبود برنامه کاملا سنجیده و منظم برای حفاظت محیط زیست از طریق پروگرام های درسی مکاتب ، جراید ، اخبار ، روزنامه ها ، تلویزیون ، رادیو وسایر رسانه های گروهی .

7: عدم مسولیت اراکین دولتی و روحیه ای بیتفاوتی و متوصل شدن به دست برد و تاراج مناطق سبز و به باد فنا سپردن پلان 25 ساله شهر کابل .

8: مسئله مضر بودن و مفید بودن این نبات و آن حیوان که انسان ها بخاطر نفع شخصی خود پیشکش مینماید این در حالیست که خداوند (ج) هیچ چیزی را بیهوده خلق نکرده و همه چیز در دنیا مانند زنجیر باهم بسته گی دارند که هر حلقه در جای خود رولش را بازی میکنند .

مثلا: اگر بگویم که گرگ، شیر و پلنگ حیوانات مضر اند و باید نابود شوند و یا فلان نبات زهری است بی فایده است حال میبینیم که در نبود گرگ، شیر و پلنگ چی فاجعه ای دست میدهد به تعداد حیوانات علف خوار زیاد شده می رود سر انجام علف زارها از بین رفته، حیوانات وحشی به چراگاه های حیوانات اهلی وجوع میکنند که در نتیجه این علف ها هم از بین رفته سبب نابودی هر دو حیوان وحشی و اهلی میگردد و ده ها مورد دیگر به همین مینوال صدق میکند.

9: رعایت نکردن فصل چراگاه ها توسط مالداران، دهقانان و درو کردن علوفه قبل از تخم یا سوختاندن علوفه های خشک شده که قتل انواع مختلف نباتات را در قبال دارد.

10: افزایش مرکبات کاربن دای اکساید که هر سال 25٪ در هوا افزایش مییابد و آن از اثر سوخت مواد نفتی و دود فابریکات که به هوا صعود میکنند در نتیجه زمینه تخریب پرده اوزون را مهیا میسازد.

11: افزون نمودن تقریبا نیم میلیون مرکبات در هوا و آب ایکوسیستم را متضرر میسازد که بیشتر این مرکبات در زراعت و صنعت به کار برده میشود.

12: کوره های داغ که باعث تولید قوه ای برق میگردد و مقدار زیاد سلفر دای اکساید را در فضا آزاد میسازد که یکی از مضر ترین آلوده کننده های محیط زیست به شمار میرود. آلوده کننده های دیگری محیط زیست مانند هایدروکاربن ها و اکساید های نایتروجن نام برده مرکبات کاربن مونواکساید بنابر خاصیت کیمیاوی آن به بسیار زودی در عملیه تنفس با اکسیجن هموگلوبین خون ترکیب یافته و بدن قادر به انتقال اکسیجن به حجرات خون شده نمیتواند که در نتیجه مقدار زیاد آن باعث تلف شدن هزار ها انسان و حیوان میگردد.

13: کف انواع مختلف صابون ها و پودر های پاک کننده بخاطر شستن لباس، ظروف و غیره که در جویها و دریا ها انداخته میشود دارای مقدار زیاد فاسفیت بوده که منبع خوب غذای الجی ها را تشکیل میدهد و به این ترتیب سرعت تکثر الجی ها زیاد شده و سر انجام الجی ها رفته رفته آنقدر زیاد میشوند که در اثر کمبود مواد غذایی میمیرند و از لاشه را به نفع خود به کار برده که در نتیجه کمبود آکسیجن ماهیان (O₂) های آن ها را باکتری ها استفاده میکنند، باکتری مقدار زیاد وسایر حیوانات آبی را از بین میروند.

اقدامات دولت و همکاری مردم جهت بهبود محیط زیست:

بدون اقدامات موثر دولت هیچگاهی هم بهبود در پاک بودن محیط زیست به وجود نمی آید اقدامات جدی دولت و حمایت مستقیم و همیشگی مردم باعث خواهد شد تا شهر کابل از کثافات و آلودگی هوا پاک شود. ورنه این یک روز رخصتی را که ابتکار کرده اند هیچ دردی را دوا نمیکند و نه تاثیر بالای آلودگی هوا دارد شهر کابل

با داشتن باد های موسومی از نگاه آلودگی هوا آسیب پذیر تر است لازم است تا اقدامات عاجل و ذیل را روی دست گرفته شوند. باید گفت که بخاطر اقدامات ذیل دولت هیچ چیز را نمیپردازد بلکه به عواید دولت هم در بسیاری موارد اضافه میشود .

- 1: ممنوع قرار دادن تمام نوع تیل ها یا مواد نفتی که دارای کیفیت پایین باشد .
- 2: وضع کردن مالیات بلند بالای وسایط نقلیه موتوری موجود در وطن که عمر آن از هفت سال بیشتر است تا مردم از خرید موتر های کهنه خودداری کنند .
- 3: ممنوع قرار دادن ورود هر نوع وسایط نقلیه موتوری که عمر آن از هفت سال بیشتر باشد .
- 4: وارد کردن کتلیزاتور های مدرن بالاتر از مدل 2002 و اجباری کردن نصب آن در سیستم اگزاس عراده جات که فعلا در وطن موجود است در غیر آن صورت بکسی حق تردد توسط وسایط بدون کتلیزاتور داده نشود . کتلیزاتور ها را صرفا دولت وارد و در برابر قیمت مناسب به موتر داران به فروش رسانند و نصب آن از طرف ترافیک تصدیق شود .
- 5: شعبه تخنیکی در ترافیک هر ولایت ایجاد شود که تمام وسایط نقلیه را از نظر تخنیکی معاینه و برای آن اجازه حرکت بدهد و این اجازه در هر دو سال تمدید گردد به طور مشهود در نمبر پلیت آن درج شود در این صورت هم عاید دولت بالا میرود و هم از گشت و گذار موتر های فرسوده جلوگیری میشود .
- 6: به هیچ موسسه خانه سازی بدون ایجاد منطقه سبز که شامل درختان ، پارک های سبز و کانالیزاسیون موثر در اطراف پروژه های مربوط نباشد اجازه فعالیت داده نشود و آنهایکه اجازه بدست آورده اند باید به این اصل مکلف ساخته شوند .
- 7: ایجاد تصفیه خانه های مواد کانالیزاسون برای جمع آوری مواد فاضله ایکه از کانالیزاسیون جمع آوری میشوند تصفیه و تقطیر گردند . نه آنکه این کانال ها به دریای کابل رخ شود .
- 8: مردم خود را مکلف به غرس نهال ها نموده و هر کس به اندازه لازم در خانه و اطراف خانه ای خویش درخت غرس و پرورش نماید .
- 9: وضع مالیات کمتر به آن عده اجناس و وسایطی که به محیط زیست آسیب کمتر و یا نمیرساند .
- 10: جایگزین ساختن وسایط نقلیه عمومی به جای وسایط شخصی و فعال سازی شبکه موتر های برقی .
- 11: ممنوع کردن قطع بی رحمانه جنگلات و صدور چار تراش و چوب به خارج از کشور و ایجاد مدیریت جنگل داری در هر ولایت و ولسوالی .

12: تصویب قانون مشخص جزا جهت حفاظت از محیط زیست .

این همه پیشنهادات فوق بدون همکاری مستقیم مردم و برخورد دلسوزانه به خود ، اولاد خود ، مردم و نسل های بعدی میسر نیست مکررا میخواهم توجه دولت را به این نقطه جلب کنم که مسول اصلی برای ایجاد یک محیط پاک و صاف و بدون آلودگی صرفا دولت است و مردم همکار است .